

Restaurarea unui manuscris aparținând Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia

*Restaurator Gabriela Paul
Coordonator Sofia Știrban*

Manuscrisul, redactat în limba română cu caractere chirilice, datat Alba Iulia 1828-1829 și Săliște 1834 aparține Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia. Este o prelucrare după "Cărticica Năravurilor Bune pentru Tinerime", o traducere făcută de Moise Fulea după o lucrare germană, recomandată școlilor sătești printr-o circulară din anul 1820. Deși nu era o carte de citire propriu-zisă, traducerea lui Moise Fulea a fost impusă ca atare pentru conținutul ei moralizator.

Manuscrisul care face obiectul restaurării, îl are ca autor pe Nicolae Munteanu care nu copiază întocmai traducerea mai sus amintită, ci prelucrează o parte a acestuia. Conținutul cărții este pătruns de sensuri educative, moralizatoare care curg continuu. Limba utilizată cuprinde multe forme arhaice dar și neologisme.

Cerneala utilizată la scriere este neagră (ferogalică în amestec cu carbon), grafia este îngrijită, nr. de file 90, caiete formate din 4 file. În urma investigațiilor s-a ajuns la concluzia că hârtia este sfabricată manual cu linii de apă și filigrane verticale, produsă în două mori diferite de hârtie; grosimea hârtiei variază în funcție de moara producătoare și de deteriorările microbiologice.

Fragilizarea avansată a suportului, soldată cu detașări și pierderi masive de material purtător de informație scrisă, este dată ca urmare a atacului bacterian în condiții de păstrare și manipulare necorespunzătoare, de unde rezultă o hârtie pufoasă, fragilă, fibrele tinzând să se desprindă la simpla atingere în zona colțului superior drept.

După parcurgerea etapelor premergătoare obligatorii (fotografieri, dezinfecție, investigații) am trecut la desprăfuirea mecanică a manuscrisului, numerotarea filelor, descoaserea volumului, îndreptarea prin mijloace mecanice a filelor răsucite și îndoite, determinarea pH-ului înainte de spălare (5,0-6,30).

Deoarece cerneala folosită la ștampile, conform buletinului de analiză, este solubilă în apă, am recurs la protejarea lor cu soluție de carboximetilceluloză în concentrație de 3%, aplicându-se straturi succesive din această soluție.

Spălarea foilor s-a făcut în apă la 20°C, între netex fapt ce a permis circulația apei cât și protejarea fragmentelor biodeteriorate cu tendință de desprindere. Filele cu ștampile au fost spălate separat, pe plan înclinat. Deși valorile pH-ului nu au putut fi aduse în toate cazurile în jurul valorii 7, nu s-a optat pentru deacidifiere. Pentru a îmbunătăți pH-ul soluția de reînclieare a fost făcută în bicarbonat de magneziu.

După o presare intermediară am trecut la reîncliearea filelor pe o parte și pe cealaltă cu o soluție de carboximetilceluloză în soluție de 1% în bicarbonat de magneziu.

În cazul filelor ale căror colțuri s-au aflat într-o stare avansată de deteriorare, urmare a atacului biologic reîncliearea s-a făcut concomitent cu dublarea cu vâl japonez pentru consolidarea imediată a foilor.

După o nouă presare intermediară am trecut la pregătirea foilor pentru completare prin defibrarea marginilor, iar în cazul filelor la care odată cu reîncliearea s-a aplicat și vâlul japonez s-a îndepărtat și surplusul de vâl.

Completarea am efectuat-o cu hârtie japoneză prin metoda "la dublu", operație urmată de degajarea surplusului de hârtie japoneză și dublarea cu vâl japonez a marginilor.

Presarea finală s-a făcut între hârtii de filtru umezite și uniformizate în presă timp de 24 de ore urmată de recompunerea caietelor.

Pentru o conservare viitoare se recomandă păstrarea manuscrisului în condiții microclimatice corespunzătoare. După efectuarea legăturii, manuscrisul va fi depozitat într-o casetă de protecție în poziție de repaos.

Având în vedere importanța acestei cărți, care din punct de vedere istoric și educativ semnalează gradul de educație din școlile românești din Transilvania în prima jumătate a secolului al XIX-lea, satisfacția restauratorului de a-i reda semnificația originală este justificată.

The Restoration of a Manuscript from "The Union National Museum", Alba Iulia (Summary)

The subject of this article is the restoration of a manuscript wrote in Romanian language, with Cyrillic characters. The document was dated 1828-1829 Alba Iulia, 1834 Săliște.

